תלמוד בבלי · ראשונים · ריי״ף · מפרשים

רבינו אפרים על בבא קמא

רבנו אפרים

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רבינו אפרים על בבא קמא

רבנו אפרים

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רבינו-אפרים-על-בבא-קמא/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ו. 4
דף ז: 4
דף יב: 4
דף יח: 4
דף כ. 5
דף כב. 5
דף כב: 6
דף כג: 6
דף כו: 6
דף כט. 6
דף כט: 7
דף לב. 7
דף לד. 7
דף לה. 7
דף לה: 7
דף לח: 8
דף לט: 8
דף מא: 8
דף מג. 8
דף מג: 9

דף ו.

והשתא וכו' עד וכן הלכה. כתב רבינו אפרים ז"ל ליתא סברא דנזקין משום דלא שכיח וכי תקון רבנן לבע"ח משום שלא תנעול דלת אי נמי לאשה משום פריה ורביה אבל לנזקין לא תקון מידי:

דף ז:

תאני רמי בר יחזקאל תרנגולת שהושיט כו'. כתב רבינו אפרים הא דתני רמי בר יחזקאל ליתא דהא אוקימנא לסומכוס דסבר צרורות נזק שלם משלם. ודאי הא דרמי בר יחזקאל צרורות הוא דהא לאו בגופי קמתבר דומיא דרוח שבכנפיהם:

דף יב:

דקי"ל הלכתא כרב נחמן בדיני. כתב ר' אפרים ז"ל הא מלתא לאו דינא דהא לית בה פטור וחייב ולית בה נמי אי עבד מהדרינן או לא מהדרינן אלא במותר ואסור קמיפלגי דרב נחמן סבר שרי ליה למעבד דינא לנפשיה ורב יהודה סבר אסור למעבד דינא לנפשיה במקום דלית ליה פסידא עד דאזיל לבי דינא ואפי' במלתא דפסיקא ליה אלא צורבא מרבנן משום כבודו והלכתא כרב יהודה דדיקא מתני' אליבא דסוגיין כוותיה דהא בור ואינו ממלא וברה"ר ממש נתקל הוא דפטור הא שבר חייב אלמא שלא במקום פסידא לא עביד דינא לנפשיה:

דף יח:

מדאמר רב יוסף דאע"ג דליכא עניי הכא וכו'. כתב רבינו אפרים הא דאמר רב יוסף דאע"ג וכו' פירשו לה רבוותא כמה פיריושי דלא דייקי איכא מינייהו מ"ד דההוא פלגא דזוזא בההיא שעתא אכתי לא הוה נפיק מידא דההוא דתקע לחבריה וקאמר דהאי דאמר רב יוסף אנן יד עניי אנן כי היכי דנהוי במעמד שלשתן ואנן אמרי' דמעמד שלשתן גופיה הלכתא בלא טעמא היא והיכי אפשר דהויא אחרינא דלא פלוני הוא כוותיה בהאי דינא השתא ומה היכא דאית ליה לראובן מנה גבי שמעון וקאמר ליה באנפי לוי מנה שיש לי בידך הקניא ללוי דליזכה ביה ליהודה לא קני ליה יהודה הכא דלא אמר אלא ליתבו לעניי לא כ"ש דלא קנו עניי ולא זכי להו רב יוסף ואפי' ב"ד הגדול דכמה דלא מטיא ליד לוי לא קני יהודה מידי ולוי הא לא קני ליה הלכך ליתא להאי פירושא. ועוד אם איתא דהכין הוא הא מלתא כדקאמר אטו רב יוסף לית ליה הא דתניא אין דנין בדייני

אותה העיר. וכ"ת לית להו לותבה מינה מדלא אותביניה עליה שמעי' דההוא פלגא דזוזא כבר מטא ליד רב יוסף וקאמר ההוא נחבל הביי' ניהליה דאברי ביה נפשאי דאנא כעניים דמינא וא"ל רב יוסף אע"ג דעני את מכי אמרת הבו לעניי זכו כבר שאר עניי ואע"ג דבעלמא קי"ל האומר תנו כאומר זכו דמי אפי' בלא ב"ד ושלא לעניים אלא לכל אדם התם הוא דקא מזכי לאדם ידוע קאמר אימא מצי הדר ביה קמ"ל רב יוסף דמשעתא דאתא לידיה כמאן דמטא ליד עניים דמי דליכא לאהדורי מינייהו. ואיכא מ"ד כדפרשינן דמטא ליד רב יוסף ואמר דלא בעי למהדר אלא מיהו אמר דאסור לשנות סלע שבא ליד גבאי. וליתא דאמר רב יוסף כבר זכו בה עניים מכלל דההוא גברא קא בעי למהדר בה וא"ל רב יוסף לא מצית הדרת בך:

דף כ.

ורביע נזק לולד. כ' רבינו אפרים ז"ל ומקשי' בירושל' וכי כל הפרות מפילות נלך אחר הרוב אימא מחמת נגיחה הפילה זאת אומרת שלא הלכו במדת הדין בממון אחר הרוב אלא אחר המיעוט:

שאין נזקקין אלא לתובע וכו'. ומצאתי בשם רב האי ז"ל ה"ג מנין שאין נזקקין אלא לתובע ולא גרסי' תחלה וה"פ שאם יבא הנתבע ואמר שמעתי שאתה רוצה לתבעני תבעני עתה אין נזקקין אלא ברצון התובע הוא ואם ירצה לא יתבענו עכשיו אבל אם יטעון הנתבע עתה כשמאחר לתבעני זילי נכסי שכל אדם סבורין שאני חייב לו הרבה ומתיראים ליקח ממני יכריחוהו ב"ד לתובעו להודיע שאינו חייב לו כי אם מעט. ומיהו אם יטעון התובע לא אתבענו עתה בדין ואי משום דקא זילי נכסיו אני אודה בפניכם שאין לי עליו שטר כי אם תביעת ע"פ ולא יהיו מפחדים ממני שהרי אין אני יכול לגבות מהן הדין עמו ולא יכריחוהו בדבר כך כתב הרב רבינו האי ז"ל:

דף כב.

איתיביה רבא לרב נחמן. כתב רבינו אפרים ז"ל ואסיקנא דטעמא דר"נ משום דקסבר מכריסא דתורא לארעא ארבע וארייתא דדלאי שיתא הרי י' ומשום חבטא טרפה דלמא נפסק חוט השדרה. והאי דקתני היו פחותין ונפל לתוכן שור או חמור ומת פטור באיגנדורי איגנדר לבור דליכא לא הבלא ולא חבטה ואידך נפילה נפיל ומת בחבטה חזינן אי איכא עשרה מכריסה לקרקע הבור חייב אלא שדבר הכתוב בהוה:

דף כב:

וכיון דכסהו. פי' רבינו אפרים ז"ל וכסהו כראוי והתליע ונפל ועבר עליו הראשון ומצאו מגולה ולא כסהו ואח"כ נפל לתוכו שור ומת הראשון חייב לשלם לבדו דהא מעידנא דעבר תחלה ומצאו מגולה ולא כסהו קם ליה בלא יכסנו ולא מיפטר בראיית השני אלא עד שימסור את הדלי כר"א בן יעקב ואם בא הב' ומצאו הא' עומד וממלא ואמר ליה הנח לי ואני אדלה ונסתלק לו הראשון מלמלאה והלך לו השני ולא כסהו כגון זה שניהם חייבים ואם כינס לו הראשון דליו קודם שילך השני חייב לבדו. וכן הלכתא:

דף כג:

הליסטין חייבים. כתב רבינו אפרים ז"ל ירושלמי אמר ריש לקיש כשהוציאוה על מנת לגוזלה אבל אם הוציאוה לגוזזה הליסטין פטורים. בעי אמימר עשו תקנת נגזל במסור לאנסין ונהגו לדון דינא דמסורות אפי' בדלא אחוי אתויי אלא שהלין בדבורו והפסיד ממון חבירו ותקנת גאונים לסמוך כאן אדר' מאיר דדאין דינא דגרמי בעקימת שפתים. תוס':

דף כו:

א"ר יצחק לית בין דקיקיא לרברביא אלא כמי שנתן לו מתנה. כתב הרב ר' אפרים ז"ל הני מילי כולהו לאו דסמכא נינהו דהא תניא בהדיא אין מקבלין פקדונות מן האשה ולא מן העבדים ולא מן הקטנים קבל מן האשה יחזיר לאשה מתה יחזיר לבעלה קבל מן העבד יחזיר לעבד מת יחזיר לרבו ואשה הוא דיחזיר לבעל ולרב דכל מה שקנתה אשה קנה בעלה ואין קנין לעבד בלא רבו אלא כה"ג ליורשי המפקיד חייב להחזיר ומאן דלא דאין הכי טועה הוא וחוזר וכן הלכתא:

דף כט.

אבל אם גנב וטבח ומכר ברשותם פטור. כתב ר' אפרים ז"ל תניא בתוספתא גנב וטבח ומכר ברשות הבעלים אם הגביה חייב ואם לא הגביה פטור ושמעי' מהא דהא דקתני במתני' גנב וטבח ברשותו פטור כשלא הגביה תנן. וכן הלכתא:

דף כט:

מתני' אין מגדלין בהמה דקה. ירושלמי כל דבר שאיסורו דבר תודה אסור לעשות בו סחורה. כל דבר שאיסורו מדבריהם מותר לעשות בו סחורה הרי חמור למלאכתו הוא גדל והרי גמל למלאכתו הוא גדל:

דף לב.

החובל בחבירו בשבת פטור מכולם. כתב ר' אפרים ז"ל הא דקתני החובל בחבירו בשבת פטור ליתא דהא ר' יוחנן אפקה מהלכתא. ועוד תנן כל המקלקלין פטורים הלכך כיון דלענין שבת פטור לגבי נזקין חייב וכן הלכתא:

דף לד.

שמעתי שבית דין מכין ועונשין שלא מן התורה. כ' רבינו אפרים ז"ל דר' אליעזר בן יעקב עדיפא מדרב נחמן דהא רב נחמן אפקועי בעלמא היא אבל דר"א בן יעקב אפקועי מיניה הוא או עונשין דממון ומחזיא מלתא דעונש דקטלא היא דהא קתני עלה ומעשה באחד שרכב על סוס בשבת כו' ובדבר חמור נמי קנסינן ממון כדכתיב וכל אשר לא יבא וגו' וכתיב נמי הן לענוש נכסין והני מילי למילי דשמיא אבל לכבוד הבריות לא קנסי' ממונא טפי ממה דתנן:

דף לה.

מתני' נתן לאומנים לתקן וכו'. כתב רבינו אפרים ז"ל הא דתנן ואם מחמת המכה חייב קשיא לן עלה דקי"ל גרמא בניזקין פטור ומסתבר לן דכי אמרי' בגרמא בניזקין פטור ה"מ בנזקי ממונא א"נ בנזקי גופו בכח כחו אי נמי בכחו וכח אחר מעורב בו כגון לבה ולבתו הרוח ואין בלבתו כדי ללבות אבל דבכח קא מזיק חייב:

דף לה:

נתן צמר לצבע והקדיחתו וכו'. כתב רבי' אפרים ז"ל רישא דקתני והקדיחתו יורה אוקימנא כשהקדיח בשעת נפילה דמעיקרא לא איבעיא ליה לאפושי נורא ומש"ה נותן לו דמי צמרו. אבל אם נצבע לאלתר והניחו עד שהקדיח משלם נמי שבחא. ומציעתא נמי דברי הכל היא דהא לאו שינוי גמור הוא אבל סיפא דשינה מדעת הבעלים סבר ר"מ קנה בשינוי ר' יהודה סבר שינוי אינו קונה:

דף לח:

וקי"ל השתא וכו'. כתב רבינו אפרים ז"ל הא מלתא ליתא דכבר פרשינן בכמה דוכתאה דלא תיקון רבנן למגבא ממטלטלי דיתמי אלא לבע"ח ולאשה אבל לניזק ולנגזל לא תיקון מידי הלכך היכא דלית להו ליתמי קרקע ואין גזילה קיימת דתהדר בעיניה לא מגבינן מינייהו מטלטלי וכן הלכתא:

דף לט:

ואמר רבא קבעינן זימנא אפומא דאיתת' ואפומא דשבבא. פי' הגאון ז"ל אדם שהוא רגיל לצאת מביתו לשדה או למקום אחר לשוב לערב או לאחר יום או יומים ואין שליח משיגו אומרים לשכניו ואפי' לאשה כשרה כשיבא לביתו אמור נתבקשת לב"ד לבא בפניהם וכשאמרו אמרנו לו כאילו פגע בו שליח ב"ד ואם לא יבא עושין לו דין. והני מילי דליתיה במתא אבל איתיה במתא שכנים שוגגין ואומרי' שמא פגע בו שליח ב"ד ואין ראוי לסמוך עליהן:

דף מא:

אמר רב אשי הרי יצא לו שם גניבה בעיר. ירושלמי א"ר אבא בר ממל בדין הוא שלא ישבע ולמה אמרו ישבע מפני בעלי בתים שלא יהיו נטפלים עם הגנבים. ר' אסי אמר אם טען ואמר מאיש פלוני לקחתים נאמן. אתא עובדא קמי ר' נסא ולא קביל מהו פליג אמר ר' בר נש דעקן הוה בגין כן לא קביל:

דף מג.

ישראל שאנסוהו כותים והראה ממון חבירו עד אלא ש"מ כי לא אוקמינהו עלויה ואע"ג דאניס חייב. כתב רבינו אפרים ז"ל לא דק מרן בהא מלתא ואגב שיטפא לא עיין בה דלכאורה אי אממונא דחבריה אנסוהו ולא אממונא דידיה אפי' נשא ונתן ביד פטור והכי קתני ישראל שאנסוהו כותים מחמת עצמו והראה ממון חבירו פטור מ"ט דגרמא הוא וגרמא בעלמא לא מחייב אלא מכוין לאזוקי ואם נשא ונתן ביד חייב דהא ודאי הציל עצמו בממון חבירו. אבל מי שאנסוהו כותים על ממון חבירו ליתא בהא מתניתא כלל אלא מהא שמעתא דלקמן גמרי' לדיניה דאמרי' לקמן ההוא גברא דאפקידו גביה כסא דכספא אתו גנבי עליה שקליה ויהביה ניהלייהו. ואמר רב אשי נחזי אנן אי אמיד עליה דידיה אתו ואי לא אמיד ודאי אההוא כסא דכספא אתו השתא ומה משום דלא אמיד

אמרי' דעל ההוא כסא דכספא אתו ופטרינן ליה ואע"ג דנשא ונתן ביד היכא דידיע מלתא דעל ממונא דחבריה ודאי אתו לאכ"ש דפטור הלכך היכא דאנסוהו על ממון חבירו ל"ש אנסוהו להראות והראה ול"ש אנסוהו להביא והביא בכולהו פטור כרב אשי. וכדפסיק רבנא חננאל ז"ל וליכא למינדא מיניה:

דף מג:

ההיא שתיתא וכו'. מהא נמי ליכא סייעתא דהא פריקנא לקושיא דר' אבהו דקאי בתרי עברי דנהרא לומר שאין זה אונס כלל אלא לרצונו נשא ונתן. והאי פירוקא דרב אשי מסייע למאי דאמר רבנא חננאל ז"ל. עד כאן כתב רבינו אפרים ז"ל: